

Uttalelse til NOU-Europautredningen

Innledning:

Nordland Nei til Eu er av den oppfatning at det er svært viktig å komme med uttalelse til denne utredningen. Vi har sett gjennom den og den er omfattende og det er svært mange elementer som kunne ha vært kommentert av oss. Vi har funnet det nødvendig av tidshensyn å prioritere et viktig område innen utredningen og de spørsmål som er blant de mest sentrale slik vi ser det.

Demokrati

Norge har helt siden grunnloven så dagens lys vært et utpreget demokrati. Unntaket er i årene 1940 til 1945. Man har et system hvor til og med man har tatt hensyn til reiseavstander fra områder av landet til hovedstaden og kompensert med forholdsvis stor representasjon fra disse delene av landet. Årsaken til dette må en anta er at man den gangen (1814) forstod hvilke hindringer det var for folk som bor langt unna der beslutningene fattes til å kunne påvirke beslutninger. På grunn av sentralisering og relativ stor befolkningsvekst i enkelte deler av landet, har stortinget og regjering sett det opportunt å justere nevnte fordeling. Det har ikke vært noen stor debatt om dette. Ikke skal vi ha noen bestemt oppfatning av saken. Men vi ønsker å minne på om at grunnloven og grunnlovens prinsipper tok innover seg «maktens natur» som vi vil kalle det.

Det er dette prinsippet som gjør at grunnloven har strenge bestemmelser (§93 eksempelvis) for å beskytte nasjonen og for å hegne om nasjonens idealer. Det skal ikke være enkelt å overrumple disse. Nordland Nei til Eu ser i likhet med folk flest at disse idealene har fungert og de har ført til et bredt samfunnsengasjement og svært få konflikter i samfunnet. Man har hatt mye man kunne være enige om!

Europa er i utvikling. Land etter land har blitt medlemmer av unionen. Norge sa nei til Eu-medlemskap i 1994. For andre gang. Likevel, og som utredningen viser, har myndighetene gjennom å godkjenne EØS i 1992 gitt bort norsk selvbestemmelsesrett på en rekke områder. Vi deler synspunktene til utvalgets medlem Dag Seierstads betraktninger i så måte. Utvalget opplyser at Norge gjennom EØS, Schengen og de andre avtalene har overtatt ¾ av EU-retten, innarbeidet den i 170 lover og tusen forskrifter og lagt dette til grunn for politikk og forvaltning.

Nordland Nei til Eu stiller seg svært kritisk til hvordan våre myndigheter har tilpasset seg Eu i strid med folkemeningen. Vi mener at utviklingen har gått for langt i gal retning. Grunnloven er under angrep og det er interesser som vil endre §93 for å gjøre det lettere å formalisere det faktum at de samme myndighetene har gitt fra seg makt og myndighet til overnasjonale organer. Dette er endringer som har skjedd over tid. Det er svært uheldig for demokratiet at det har fått anledning til å utvikle seg på denne måten. Utvalget som står bak NOU 2012 «Europautredningen» gjør litt av det samme som myndighetene har gjort. Nemlig sett bort fra avstemningsresultatene i henholdsvis 1972 og 1994. Man velger å fokusere på hva som kan gjøres for å få en enda sterkere relasjon til Eu i

stedet for og også diskutere alternative løsninger til EØS, slik som flere organisasjoner har gjort. Ikke minst har de senere års uro i finansmarkedet vist at det er vanskelig å harmonisere forholdene i de enkelte Eu-land og forholdene mellom Eu-land. Man ser eksempel på at land nesten blir satt under administrasjon på grunn av «skakkjørt» økonomi. Demokrati blir satt på prøve.

Vi vil påpeke at utredningen inneholder mangler. Den skulle ha tatt for seg alternativene til en tett binding til Eu. Man må se på og diskutere andre avtaletyper som kan benyttes for å ivareta norske interesser og som alternativer til Eu-medlemskap og EØS-avtalen.

Nordland Nei til Eu mener således at utredningen er for smal og den er innrettet slik at man i stedet for å foreta kritiske analyser, heller konkluderer med at Norge har frasagt seg det viktigste virkemidlet for en aktiv europapolitikk ved å takke nei til EU-medlemskap samt representasjon og stemmerett. Det er med undring at Nordland Nei til Eu ser at utvalget her ikke stiller spørsmål om det demokratiske underskuddet Norge har påført seg selv gjennom å binde seg til avtaler som innebærer at norsk rett settes til side for Eu-retten. Ønsker man virkelig å gå i utakt med størstedelen av Norges befolkning? Det blir stadig sterkere motstand mot medlemskap i Eu. Vi mener at den økende motstanden skyldes at vi blir stadig vekk pådyttet nye direktiver og avstanden til beslutningstakerne synes større enn noensinne.

Utredningen og regjering/storting kan ikke se bort fra den store skepsisen til Eu i befolkningen. Her må man kjenne sin besøkelsestid og sørge for en langt bredere gjennomgang nå som Norges forhold til Europa er under lupen. Vi vil derfor nok en gang understreke betydningen av å få utredet alternativene til dagens EØS avtale.

Europa står foran store utfordringer. Kanskje Eu har lagt listen for høgt? Kanskje er det på tide at Eu selv ser på andre modeller for samarbeid enn en stadig tettere integrering? Kan det være slik at byråkratiet har en iboende kraft som er selvforsterkende? Er det lettere å samarbeide land imellom når demokratiet fungerer og at det er de folkevalgte som styrer?

For Nordland Nei til Eu

Kjell Ivar Vestå

leder